

Nr 200.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till byggnadsarbeten vid vissa småskoleseminarier; given Stockholms slott den 9 mars 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Georg Andrén.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Andrén följande.

I 1945 års statsverksproposition (Kapitalbudgeten, bilaga 6, punkten 8) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till Byggnadsarbeten vid småskoleseminariet i Haparanda för budgetåret 1945/46 beräkna ett investeringsanslag av 430 000 kronor. I det sammanhanget anmälde jag även, att jag hade för avsikt att senare för riksdagen framlägga förslag beträffande

vissa byggnadsarbeten vid småskoleseminarierna i Skara, Strängnäs och Växjö, vilka bleve erforderliga vid bifall till den av Kungl. Maj:t i åttonde huvudtiteln, punkten 155, föreslagna utvidgningen av den nuvarande småskoleseminarieorganisationen. Byggnadsfrågan beträffande Haparanda-seminariet tarvar ännu viss utredning, varför jag torde få återkomma därtill längre fram under innevarande riksdag. Då emellertid behandlingen av de övriga ifrågasatta byggnadsarbetena vid småskoleseminarierna med hänsyn till dessa frågor samband med den förordade utvidgningen av seminarieorganisationen, vilken är avsedd att träda i kraft från och med nästa budgetår, brådskar och något hinder icke torde föreligga att upptaga dessa byggnadsfrågor till behandling för sig, tillåter jag mig nu anmäla desamma.

Som av den lämnade redogörelsen under punkten 155 i årets åttonde huvudtitel framgår innebar det av skolöverstyrelsen framlagda förslaget om utvidgning av småskoleseminarieorganisationen i syfte att öka dennas examinationskapacitet en utökning av seminarierna i Härnösand och Strängnäs med vardera en examinationsavdelning och av seminarierna i Landskrona, Skara och Växjö med vardera 2 examinationsavdelningar. Därigenom skulle vid de nuvarande seminarierna kunna utexamineras sammanlagt 21 klassavdelningar årligen. Överstyrelsen hade därvid räknat med ett maximiantal elever i varje klass av 24. Av skäl, som redovisas under ifrågavarande punkt, fann jag emellertid, att utvidgningen av de redan befintliga seminarierna ej borde göras större än som svarade mot en examinationskapacitet av 18 klassavdelningar årligen. Genom den samtidigt föreslagna höjningen av maximiantalet elever i varje klass till 28 möjliggjordes en minskning av antalet examinationsavdelningar i förhållande till skolöverstyrelsens förslag med 3. Enligt det av Kungl. Maj:t i anslutning därtill framlagda förslaget skulle seminarieorganisationen, nu omfattande 13 examinationsavdelningar, ökas med 5 sådana avdelningar, varav en skulle tillfalla seminariet i Strängnäs och seminarierna i Skara och Växjö erhålla vardera 2.

En utvidgning av de nuvarande seminarierna måste med nödvändighet medföra krav på mer eller mindre vidlyftiga till- och nybyggnadsarbeten vid berörda läroanstalter. Det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget, vari de av skolöverstyrelsen förordade ombyggnads- och ändringsarbetena vid seminarierna i Härnösand och Landskrona utesluts, innebär i detta hänseende en besparing för statsverket av icke mindre än 1 190 000 kronor i förhållande till skolöverstyrelsens förslag.

Jag övergår nu till behandling av de aktuella byggnadsfrågorna vid seminarierna i Skara, Strängnäs och Växjö.

Sedan byggnadsstyrelsen låtit verkställa preliminär utredning rörande de byggnadsarbeten, som vore behövlige för att sätta dessa seminarier i stånd

att mottaga elever i föreslagen omfattning, och de inkomna förslagen vid granskning inom byggnadsstyrelsen i samråd med representant för skolöverstyrelsen befunnits kunna förenklas i kostnadsbesparande syfte, har nu byggnadsstyrelsen inkommit med definitiva förslag beträffande ifrågavarande byggnadsarbeten, varvid beaktats de möjligheter till besparingar, som sålunda konstaterats.

S k a r a. För budgetåret 1938/39 anvisades dels ett reservationsanslag av 126 000 kronor för till- och påbyggnad av en flygelbyggnad m. m., dels ett reservationsanslag av 14 500 kronor till toalettanordningar vid seminariet. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 december 1939 fingo ifrågavarande byggnadsarbeten icke fullföljas i vidare mån än i vad avsåge upprättande av byggnadsritningar och entreprenadhandlingar. Vidare anvisades för budgetåret 1939/40 ett reservationsanslag av 17 500 kronor till ny vaktmästarbostad vid seminariet. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 februari 1940 fick detta anslag icke disponeras i annan mån än som erfordrades till bestridande av kostnaderna för redan utförda förarbeten. Sedermera anvisade 1944 års riksdag å tilläggsstat för budgetåret 1943/44 under rubriken om- och tillbyggnadsarbeten vid småskoleseminariet i Skara ett investeringsanslag av 196 000 kronor, avseende genomförande av nyssnämnda byggnadsarbeten enligt i kostnadsbesparande syfte något omarbetade planer. Dessa arbeten ha ännu icke igångsatts.

Genom den nu föreslagna utvidgningen av seminariet har byggnadsfrågan kommit i ett annat läge. De förut ifrågasatta arbetena skulle nu vara otillräckliga. *Byggnadsstyrelsen* har låtit utreda såväl frågan om en omändring och utökning av den befintliga seminariebyggnaden som möjligheten av dennas rivning och ersättande med en nybyggnad. Därvid har det senare alternativet visat sig ej blott ge ett avsevärt bättre resultat i fråga om planlösningen utan även ställa sig ekonomiskt fördelaktigare. Byggnadsstyrelsen har därför ansett sig böra förorda detta alternativ.

Förslaget, som åskådliggjorts å 7 av arkitekten I. Ståhl upprättade, i augusti 1944 dagtecknade ritningar, innebär i huvudsak följande.

Seminariehuset uppföres i två våningar. Samlingssalen, som förlägges centralt och under vilken erforderliga källarutrymmen anordnas, ligger med sitt golv högre än bottenvåningen i övrigt och blir tillgänglig från ett rymligt vilplan i huvudtrappan. Härigenom och på grund av salens större rums-höjd kommer dennas tak att ligga högre än yttertakets över de invidliggande korridorerna, varigenom salen kommer att erhålla dagerbelysning från högt sittande sidofönster.

Seminarieklasserna äro förlagda utmed byggnadens västra och övningsklasserna utmed dess östra långsida. Utmed sydfasaden ligga i bottenvåningen slöjdsalar och i våningen I trappa upp bibliotek, rektorsexpedition samt kollegie- och lärarrum. Vid norra fasaden ligga, i högtidssalens förlängning

men i samma plan som klassrummen, i bottenvåningen musikrum och i våningen 1 trappa upp teckningssal.

Under byggnadstiden kan den del av den nuvarande byggnaden, som inrymmer lärosalar, kvarstå. Endast den mot norr framspringande aulan måste omedelbart rivas.

En å tomtens östra del belägen friliggande byggnad tillbygges mot norr för att bereda vissa för skolköksundervisningen erforderliga lokaler. För gymnastikundervisningen uppföres ny byggnad, som föreslås förlagd till tomtens nordöstra hörn. För anläggningens värmeledningsskötare och gårdskarl erfordras nytt bostadshus till ersättning för en nu befintlig, av stadens hälso- och värdnämnd utdömd byggnad.

Kostnaderna för de sålunda föreslagna byggnadsarbetena ha av byggnadsstyrelsen beräknats till 1 000 000 kronor.

S t r ä n g n ä s. Beträffande detta förslag, som närmare utformats å 9 av länsarkitektkontoret i Nyköping och byggnadsstyrelsens utredningsbyrå upprättade, den 12 augusti 1944 respektive den 19 januari 1945 dagtecknade skissritningar, har *byggnadsstyrelsen* anfört:

Huvudbyggnadens sydvästra flygel utbygges mot nordväst med en till tre våningars höjd uppförd byggnadskropp, inrymmande i bottenvåningen klassrum för övningsskolan och läkarexpedition, i våningen 1 trappa upp laboratorier och specialrum samt i våningen 2 trappor upp två seminarieklassrum och teckningssalar. Till källarvåningen har förlagts en av tillbyggnaden påkallad ny och större värmeledningssentral samt lokal för träslöjd. Inom den befintliga byggnaden vidtagas i samband med tillbyggnaden vissa ändringsarbeten av mindre genomgripande art.

För gymnastikundervisningen bör uppföras en nybyggnad enligt en inom styrelsen i nära anslutning till skaraförslagets gymnastikhus utarbetad skiss. Denna nybyggnad förlägges lämpligen norr om seminariebyggnaden på sådant sätt, att gårdsplanen i minsta möjliga mån beskuggas.

Byggnadsstyrelsen har beräknat kostnaderna till 680 000 kronor.

V ä x j ö. För tillbyggnadsarbeten vid detta seminarium har arkitekten R. Lundholm upprättat 11, den 21 januari 1945 dagtecknade ritningar, av vilka framgår bland annat följande.

Nuvarande huvud- och gymnastikbyggnaderna vid skolgårdens norra sida förenas genom en ny byggnad. Härigenom uppkommer en mot söder öppen gård, från vilken huvudingången till seminariet är förlagd. I tillbyggnaden, som uppföres i tre våningar, anordnas övningsskolans klassrum, medan seminariets lokaler samlas till den befintliga huvudbyggnaden. Inom denna vidtagas en del mindre ändringsarbeten i avsikt att möjliggöra ett lämpligt utnyttjande av lokalerna. Inom gymnastikbyggnadens souterrängvåning anordnas skolköks- och träslöjdslokaler samt läkarexpedition. I samband med tillbyggnadsarbetena vidtagas en del förbättringar av gymnastikavdelningens omklädnadsrum, vilka för närvarande äro otillfredsställande. De närmare utredningar, som nu verkställts, ha gett vid handen, att vid till-

byggnadens utförande ett utbyte av värmeledningsanordningarna blir nödvändigt. Detta medför en kostnad av 32 000 kronor.

De sammanlagda kostnaderna för detta byggnadsföretag ha av byggnadsstyrelsen beräknats till 507 000 kronor.

Den utvidgning av småskoleseminariernas organisation, som erfordras för den närmaste framtiden, kräver utförandet av byggnadsarbeten vid vissa seminarier. De nuvarande seminarielokalerna äro nämligen i allmänhet endast avpassade efter den gällande organisationen. De mest omfattande åtgärderna tarvas vid seminariet i Skara. Där har, som av den föregående redogörelsen framgår, länge förefunnits behov av relativt omfattande byggnadsarbeten. Den nu föreslagna organisationen med 4 parallellavdelningar av varje klass innebär en fördubbling av seminariets kapacitet. Byggnadsstyrelsen har vid sina undersökningar funnit en nybyggnad vara både ur praktiska och ekonomiska synpunkter att föredraga framför en genomgripande ombyggnad. Härigenom skulle de byggnadsarbeten, vartill medel anvisats senast av 1944 års riksdag, bli obehövlige. Mot den närmare utformningen av byggnadsstyrelsens förslag har jag ej funnit anledning till erinran och tillstyrker alltså, att medel anvisas för genomförande av detsamma. Vid seminarierna i Strängnäs och Växjö kunna lokalsvårigheterna lösas genom tillbyggnader. Jag finner de av byggnadsstyrelsen framlagda förslagen väl avvägda och ägnade att skapa tillfredsställande förhållanden i detta avseende vid ifrågavarande seminarier. De synas därför böra komma till utförande.

Departementschefen.

Mot byggnadsstyrelsens beräkning av kostnaderna för här ifrågavarande arbeten har jag ingen erinran att framställa. Då jag förutsätter, att det av 1944 års riksdag å tilläggsstat för budgetåret 1943/44 anvisade anslaget av 196 000 kronor till om- och tillbyggnadsarbeten vid småskoleseminariet i Skara, vilket anslag icke tagits i anspråk för därmed avsett ändamål, får användas för den nu ifrågasatta nybyggnaden vid nämnda seminarium, torde för sistnämnda ändamål för nästa budgetår behöva anvisas endast (1 000 000 — 196 000 =) 804 000 kronor. Då byggnadsarbetena med hänsyn till seminariernas förestående utvidgning böra komma till stånd snarast möjligt, torde de erforderliga anslagen böra i sin helhet anvisas redan för nästa budgetår.

Under återopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till Vissa byggnadsarbeten vid småskoleseminariet i Skara för budgetåret 1945/46 å kapitalbudgeten under rubrik Statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av ..... kronor 804 000;

dels till Vissa till- och ombyggnadsarbeten vid småskoleseminariet i Strängnäs för budgetåret 1945/46 å kapitalbud-

geten under rubrik Statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av ..... kronor 680 000;

dels ock till Vissa till- och ombyggnadsarbeten vid småskoleseminariet i Växjö för budgetåret 1945/46 å kapitalbudgeten under rubrik Statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av ..... kronor 507 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Inga Bäcklin.
